

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 26.

V Ljubljani, 30. rženega cveta 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglas in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljjanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Kranjskemu učiteljstvu! — Dr. Tavčar in učiteljske plače. — Naš denarni zavod. — Istra — v Turčiji. — Učiteljstvo in ljudska izobrazba. — V ofenzivi. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Pouk o gospodinjstvu v ponavljalni šoli. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Kranjskemu učiteljstvu!

Učitelji člani pripravljalnega odbora za deželno učiteljsko skupščino, ki se vrši 4., 5., 6. in 7. septembra t. l. v Ljubljani, so na svojem sestanku dne 24. junija sklenili pozvati vsa učiteljska društva, oziroma posamezne učitelje in učiteljice na Kranjskem, da vpošljejo vsaj do konca julija t. l. odboru na ime L. Jelenca, učitelja v Ljubljani, ali pa svojim voljenim delegatom vse nasvete in predloge, o katerih žele, da pridejo na dnevni red dež. učit. skupščine.

Le veliko število dobro utemeljenih predlogov bo omogočilo izbrati iz važnega najvažnejše, iz nujnega najnujnejše in isto zagovarjati na najmerodajnejšem mestu.

Učiteljske plače in stanovanja, krajni šolski sveti, krajni šolski ogledi, disciplinarni zakon, zastopniki učiteljstva v deželnem šolskem svetu, šolske stavbe i. t. d., i. t. d. so stvari, ki kriče po preobnovi.

Naj torej nihče ne zamudi prilike, staviti svoje nasvete in izraziti svoje težnje ter jih po možnosti utemeljiti s tehtnimi, četudi kratko očrtanimi razlogi in dejstvi, če mu je mar napredek učiteljstva in šole.

Dr. Tavčar in učiteljske plače.

Državni zbor je razpravljal dne 15. junija t. l. o znanem nujnem predlogu dr. Stojana, ki zahteva, da izboljša država duhovščini plače. O tem predlogu smo mi že govorili v svojem listu (glej »Učit. Tovariš« štev. 14. in 25.) in pojasnili svoje stališče, da nam ni treba sedaj več pisati o tem.

Pri dotični razpravi so se oglasili k besedi razni govorniki raznih strank. Govoril je tudi dr. Tavčar. Priznati moramo z »Rdečim Praporom« vred, da je bil dr. Tavčarjev govor izvrsten in da sta dvorni svetnik Šuklje — ta plemeniti gospod s Kamna! — in poslanec Žitnik zaman izkušala izpodbiti njegov vtisk. V resnici nista dosegla niti toliko uspeha, kolikor so ga dosegli nemški klerikalci, ki so bili v svojih izvajanjih vsaj stvarni, dasi niso mogli navesti nobenega tehtnega razloga.

Dasi je zanimiv ves Tavčarjev govor, nas seveda najbolj zanimajo tisti njegovi odstavki, ki govore o vladni skrbi za naše šolstvo in za škandalozno slabe plače učiteljstva. Zatorej se nam zdi umestno, da priobčimo te odstavke dr. Tavčarjevega govora, to pa tudi že zato, ker je dr. Tavčar častni član naše »Zaveze« in ker je — tako se nam zdi — ta govor dobro znamenje, da se je začela dolgo zaželjena doba resnega preudarjanja regulacije učiteljskih plač in odločnega dela, ki mora čimprej prinesiti trpečemu in stradajočemu učiteljstvu rešitev iz neznosnega stanja!

Dr. Tavčar je govoril:

Ravno z naučnim ministrstvom moramo biti najhujše boje. V Ljubljani se dela že leta in leta takozvani drugi državni gimnazij. Načrti so gotovi, stavbenki prostor je akviriran, z eno besedo: vse je pripravljeno in stvar bi se lahko pričela; toda naučno ministrstvo ne spravi stvari naprej, ker si je finančno ministrstvo vtepló v glavo, da odproda od določenega stavbenkega prostora mal del, da si s tem prihrani kakih 4000—5000 K. Zaradi te stvari visi vprašanje o gimnaziji že leta in leta in ves ta čas mora naša gimnazijska mladina bivati v lokalih, ki so popolnoma nevredni kakega zavoda (Medklici). Če urgiramo pri naučnem ministrstvu zaradi naše pravne fakultete, katero moramo enkrat dobiti — Nemci se zaradi tega ne smejo vdajati nobeni prevari, slovensko ljudstvo mora dobiti vseučilišče, najmanj pravno fakulteto, ker jo nujno potrebuje, da doseže gotov napredek — če pridemo v naučno ministrstvo in tozadevno podrežemo našega visokospoštovanega gospoda naučnega ministra, nam naredi širok okraz in stoka nad sredstvi, ki si jih ne upa doseči in jih ne more doseči.

In tukaj, gospoda moja, se kar dovoli 9.000.000 K brez vsakega preiskavanja, če jih bo mogel budget stalno prenašati in brez vsakega nadaljnega preiskavanja, kar razsipa se med katoliško duhovščino.

Take reči morajo roditi razburjenje med prebivalstvom. In tu se čutim prisiljenega, da se nekoliko postavim nasproti prejšnjemu predgovorniku, visokospoštovanemu gospodu poslancu dr. pl. Pražaku. Govornik svobodo-